

Obsah

Úvod	9
1 Podoby ústavní péče o děti	10
1.1 Historie ústavní péče o děti na našem území	10
1.1.1 Počátky péče o nezaopatřené děti v českých zemích	11
1.1.2 Náhradní formy péče o děti v období totalitních režimů	13
1.1.3 Postkomunistický vývoj a současné směřování ČR	14
1.2 Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy	17
1.2.1 Diagnostický ústav	19
1.2.2 Dětský domov	20
1.2.3 Dětský domov se školou	21
1.2.4 Výchovný ústav	21
1.3 Podoby ústavní péče o děti v zahraničí	22
2 Děti a dospělí z dětských domovů	26
2.1 Psychologické aspekty vývoje dětí v ústavní péči	27
2.1.1 Raný věk	30
2.1.2 Předškolní věk	34
2.1.3 Mladší školní věk	36
2.1.4 Dospívání	38
2.2 Mladí dospělí z dětských domovů	40
2.2.1 Dovršení vývoje identity	42
2.2.2 Sociální zařazení	44
2.2.3 Dokončení profesní přípravy	46
2.2.4 Kariérové uplatnění	48
2.2.5 Finanční nezávislost	50
2.2.6 Samostatné bydlení	51
3 Odchod z dětského domova	54
3.1 Pohled jedinců opouštějících ústavní péči	55
3.1.1 Protektivní faktory působící při osamostatňování	57
3.1.2 Rizikové aspekty znesnadňující osamostatňování	58

3.2	Příprava na samostatnost v dětských domovech	60
3.2.1	Legislativní vymezení přípravy	61
3.2.2	Přístup a zodpovědnost personálu	62
3.3	Návazné služby podporující osamostatnění	64
3.3.1	Státem organizovaná pomoc	65
3.3.2	Nestátní neziskové organizace a projekty jimi organizované	66
3.4	Limity a možnosti dalšího rozvoje péče	70
4	Výzkum cest mladých dospělých z dětských domovů k samostatnosti	72
4.1	Výzkumný problém, cíl výzkumu a výzkumné otázky	72
4.2	Metodologický rámec výzkumu	74
4.2.1	Výzkumný soubor	75
4.2.2	Metody získávání dat	79
4.2.3	Metody analýzy dat	80
4.2.4	Etické hledisko výzkumu	81
4.3	Výsledky analýzy dat	82
4.3.1	Odchod jako klíčový moment	84
4.3.2	Potřeba autonomie	86
4.3.3	Klima dětského domova	88
4.3.4	Komplikované hledání identity	91
4.3.5	Emočně nabitě téma původní rodiny	94
4.3.6	Potřeba propojenosti přípravy s realitou	97
4.3.7	Přechod do dospělého života jako zátěž	100
4.3.8	Překážky v dospělém životě	103
4.3.9	Potřeba záchranné sítě	108
4.3.10	Dosažení stability	111
4.4	Paradigmatický model zakotvené teorie	112
4.5	Odpovědi na výzkumné otázky	114
4.6	Diskuse	118
4.6.1	Srovnání s výsledky dalších studií	118
4.6.2	Metodologické aspekty a limity výzkumu	124
4.6.3	Přínos studie a náměty pro další výzkumná šetření	125

Závěry	127
Shrnutí	131
Summary	134
Literatura	137
Věcný rejstřík	151
Jmenný rejstřík	158
Seznam uvedených tabulek a obrázků	161
O autorkách	162
Příloha 1: Anamnestický dotazník skupiny mladých dospělých a zaměstnanců	163
Příloha 2: Čára života	165
Příloha 3: Otázky interview s mladými dospělými	166
Příloha 4: Otázky interview se zaměstnanci	168